Додаток 2 до наказу від 15.04.2026 № 48

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ НАУК УКРАЇНИ

ІНСТИТУТ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ТА СИСТЕМ

ЗАТВЕРДЖУЮ

Директор Інституту інформаційних технологій та систем НАН України

_____ Олександр ВОЛКОВ

«15» квітня 2026 р.

ПОЛОЖЕННЯ

про комісію з питань етики та академічної доброчесності в Інституті інформаційних технологій та систем НАН України

Київ - 2026

ЛИСТ ПОГОДЖЕННЯ

Ухвалено: Вченою радою Інституту інформаційних технологій та систем НАН України
Протокол № 4 від 15.04.2026 р.

Учений секретар Вченої ради _____ Микола КОМАР

Ухвалено: Науково-методичною радою Інституту інформаційних технологій та систем НАН України
Протокол № 3 від 02.04. 2026 р.

Голова Науково-методичної ради _____ Людмила КОЗАК

Ухвалено: Радою молодих вчених Інституту інформаційних технологій та систем НАН України
Протокол № 04/1 від 06.04.2026 р.

Голова Ради молодих вчених _____ Сергій БОНДАР

Введено в дію наказом директора Інституту інформаційних технологій та систем НАН України № 48 від 15.04.2026 р.

1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

1.1. Комісія з питань етики та академічної доброчесності утворюється, виходячи з положень Етичного кодексу вченого України, Кодексу академічної доброчесності Інституту інформаційних технологій та систем НАН України (далі - Інститут) та Політики використання технологій штучного інтелекту в Інституті (далі – Політика).

1.2. Положення про Комісію з питань етики та академічної доброчесності Інституту (далі - Положення) визначає порядок діяльності Комісії з питань етики та академічної доброчесності (далі - Комісія), процедуру розгляду справ щодо порушення Кодексу та норм академічної доброчесності членами наукової спільноти, а також способи дисциплінарного впливу.

1.3. У своїй діяльності Комісія керується Конституцією України, законами України «Про вищу освіту», іншими нормативно-правовими документами та актами, Статутом Інституту та цим Положенням.

1.4. Діяльність Комісії базується на принципах законності, чесності та порядності, справедливості, взаємної довіри, компетентності та професіоналізму, відповідальності, партнерства, взаємоповаги та прозорості.

2. МЕТА І ЗАВДАННЯ КОМІСІЇ

2.1. Комісія з питань етики та академічної доброчесності – колегіальний дорадчий орган, метою якого є сприяння дотриманню етичних принципів і стандартів, фундаментальних принципів академічної доброчесності та здійснювати розв’язання етичних конфліктів між членами наукової спільноти.

2.2. Завданнями Комісії є:

- сприяти зміцненню довіри, партнерським відносинам між учасниками науково-освітньої діяльності, консолідації наукової спільноти;
- налагоджувати діалог і досягати згоди шляхом об’єктивного та принципового обговорення складних етичних ситуацій;
- консультувати в ситуаціях, які викликають невпевненість в їхній етичності, та щодо дій, які можуть призвести до порушень Кодексу академічної доброчесності Інституту;
- представляти Інститут у зовнішніх стосунках з питань академічної культури та виконання норм Кодексу академічної доброчесності Інституту;
- надавати експертне оцінювання щодо етичності дій і поведінки членів наукової спільноти та рекомендації щодо застосування санкцій за порушення Кодексу академічної доброчесності Інституту.

2.3. Комісію наділено правом приймати та розглядати письмові заяви, отримувати інформацію щодо порушення Кодексу академічної доброчесності Інституту та приймати рішення щодо накладання відповідних санкцій.

2.4. Комісія контролює впровадження правил Національної академії наук України та Міністерства освіти і науки України у питаннях запобігання академічного плагіату.

2.5. Комісія контролює виконання вимог Політики використання технологій штучного інтелекту в Інституті

2.6. Комісія надає консультації здобувачам вищої освіти та працівникам, які мають сумніви та непевність щодо того, що їхні дії або бездіяльність можуть порушити Кодексу академічної доброчесності Інституту та Політики використання технологій штучного інтелекту (ШІ) в Інституті.

2.7. Комісія має проводити інформаційну роботу щодо популяризації принципів академічної доброчесності, професійної етики, підвищення обізнаності та правильного використання систем ШІ серед здобувачів вищої освіти.

2.8. Комісія надає консультації щодо способів і шляхів ефективного дотримання норм цього Положення, вимог Політики використання технологій ШІ в Інституті та інші

повноваження відповідно до вимог чинного законодавства України та нормативних актів Інституту.

3. СКЛАД, СТРУКТУРА ТА ПОВНОВАЖЕННЯ КОМІСІЇ

3.1. До складу Комісії входять особи, що користуються беззаперечним моральним авторитетом у колективі Інституту, мають необхідні особистісні якості, соціальний та академічний досвід для здійснення моніторингу за дотриманням членами наукової громади норм Кодексу академічної доброчесності Інституту.

3.2. Члени Комісії працюють на громадських засадах. Склад Комісії затверджується наказом директора Інституту. Строк повноважень Комісії становить 3 роки.

3.3. До складу Комісії входять: голова Комісії, заступник голови Комісії, секретар Комісії та її члени: представники наукової спільноти та аспірантів Інституту, а також юрисконсульт, представник профкому, голова/представник Ради молодих вчених.

3.4. До роботи Комісії може бути залучено внутрішні або зовнішні експерти з питань, що розглядаються, з правом дорадчого голосу.

3.5. Повноваження Комісії:

- одержувати, розглядати, здійснювати аналіз заяв щодо порушення норм цього Положення, Політики використання технологій ШІ та готувати відповідні висновки;
- одержувати від усіх учасників освітнього процесу та структурних підрозділів Інституту інформацію та документи, необхідні для здійснення своїх повноважень;
- залучати до своєї роботи експертів з тієї чи іншої галузі, а також використовувати технічні та програмні засоби для достовірного встановлення фактів порушення норм академічної доброчесності чи вимог Положення за поданою заявою;
- проводити інформаційну роботу щодо популяризації принципів професійної етики та академічної доброчесності, а також вимог Політики використання технологій ШІ серед наукових, науково-педагогічних працівників та здобувачів вищої освіти Інституту;
- готувати пропозиції щодо підвищення ефективності впровадження принципів академічної доброчесності та вимог Політики використання технологій ШІ в освітню та наукову діяльність Інституту;
- надавати консультації щодо способів і шляхів ефективнішого дотримання норм цього Положення;
- інші повноваження відповідно до вимог чинного законодавства України та нормативних (локальних) актів Інституту.

4. ОРГАНІЗАЦІЯ ДІЯЛЬНОСТІ ТА ПРОЦЕДУРА РОЗГЛЯДУ СКАРГ

4.1. Організаційною формою роботи Комісії є засідання. Засідання скликаються у разі потреби вирішення оперативних та нагальних питань. Засіданні вважається правомочним, якщо присутніми на ньому є не менше 2/3 складу Комісії.

Голова Комісії веде засідання, підписує протоколи, рішення тощо. За відсутності голови його обов’язки виконує заступник. Повноваження стосовно ведення протоколу засідання, технічної підготовки матеріалів до розгляду на засіданні здійснює секретар.

4.2. Будь-який учасник освітнього процесу, якому стали відомі факти порушення норм академічної доброчесності чи вимог Положення, повинен звернутися до голови або секретаря Комісії з письмовою заявою на ім’я голови Комісії. У заяві обов’язково зазначаються особисті дані заявника (П.І.Б., контактні дані: адреса, телефон, місце роботи, посада, особистий підпис). Анонімні заяви чи заяви, викладені в некоректній формі, Комісією не розглядаються.

4.3. Після надходження заяви щодо порушення норм академічної доброчесності або про можливість такого порушення, секретар Комісії повідомляє особу, стосовно якої порушено питання, про дату, час та місце проведення засідання Комісії.

4.4. На засідання Комісії запрошуються заявник та особа, відносно якої розглядається питання щодо порушення академічної доброчесності.

4.5. Кожна особа, стосовно якої розглядається питання щодо порушення норм академічної доброчесності, має такі права:

- ознайомлюватися з усіма матеріалами перевірки щодо встановлення факту порушення норм академічної доброчесності;

- надавати усні та письмові пояснення, інші документи або відмовитися від надання будь-яких пояснень;

- брати участь у дослідженні доказів порушення норм академічної доброчесності.

4.6. У разі надходження заяви щодо порушення вимог Політики використання технологій ШІ чи апеляції щодо результатів аналізу текстів за допомогою антиплагіатної системи StrikePlagiarism, Комісія створює групу з 3-х своїх членів, яка здійснює аналіз отриманої заяви.

За результатами перевірки отриманої заяви та наданих матеріалів група надає висновок про відсутність чи наявність та рівень порушення Політики використання технологій ШІ, який надається для ознайомлення відповідачу щодо розглянутої заяви. Відповідач може надати апеляцію до Комісії з обґрунтуванням впродовж 2-х робочих днів після одержання висновку призначеної групи.

Висновок визначеної групою та апеляція (за наявністю) обговорюються та затверджуються на засіданні Комісії.

4.7. Комісія приймає рішення шляхом відкритого голосування. Рішення вважають прийнятим, якщо за нього проголосувало більш як половина присутніх на засіданні членів Комісії. У випадку, коли голоси розподіляються порівну, на цьому самому засіданні проводять повторне голосування. У випадку, якщо голоси знову розподіляються порівну, остаточне рішення приймається головою Комісії.

4.8. Рішення Комісії оформляють протоколом, який підписує голова та секретар Комісії. До проколу додається висновок за результатами розгляду скарги та з’ясування всіх істотних обставин. У висновку зазначають наявність або відсутність факту порушення норм академічної доброчесності чи вимог Політики використання ШІ. Висновки мають рекомендаційний характер, подаються директору для прийняття рішення щодо подальшого вживання відповідних заходів морального, дисциплінарного чи адміністративного характеру.

4.9. У разі, якщо будь-який член Комісії не погоджується з висновком, йому надається право викладення окремої думки, що є невід’ємною частиною висновку.

4.10. Особу, стосовно якої розглядалось питання про порушення Кодексу академічної доброчесності, норм академічної доброчесності та вимог Політики використання ШІ, ознайомлюють з висновком Комісії, що ця особа засвідчує своїм підписом.

5. НОРМИ І ПРАВИЛА АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ НАУКОВИХ ТА НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ

5.1. Поважати права та свободи здобувачів вищої освіти і колег відповідно до українських та міжнародних правових норм, суспільної моралі та професійної етики.

5.2. Бути носієм моралі, її виразником і захисником, прикладом високої культури і професійної майстерності. Сприяти врегулюванню конфліктних ситуацій (включаючи пов’язаних із сексуальними домаганнями, дискримінацією та корупцією).

5.3. Сповідувати принципи академічної свободи та відповідальності у науково-педагогічній та науково-дослідницькій діяльності; чітко виконувати та вимагати виконання вимог Політики використання ШІ від співробітників та аспірантів Інституту.

5.4. Діяти відкрито і прозоро в усіх сферах академічного життя.

5.5. Постійно працювати над підвищенням свого професійного, інтелектуального, культурного рівня, проявляти ініціативу, відповідальне ставлення та творчий підхід до виконання службових обов’язків, передавати свій досвід колегам.

5.6. Зміцнювати культуру наукової сумлінності в усіх видах наукової діяльності, дотримуючись етичних норм. Усвідомлювати відповідальність за виникнення небезпеки для окремої людини, суспільства, економіки або природи, яку може заподіяти застосування неперевірених нових наукових знань.

5.7. Забезпечувати бездоганну чесність та прозорість на всіх стадіях наукового дослідження, вважати неприпустимим прояви плагіату, самоплагіату, фабрикування та фальшування даних.

5.8. Практикувати інноваційні педагогічні технології, спрямовані на гармонійне поєднання світоглядних, комунікаційних, компетентнісних аспектів.

5.10. Формувати гнучкі науково-освітні програми, адаптовані у середовище сучасних інформаційно-комунікаційних технологій і бізнес практик, дотримуючись принципу інформаційної цінності та етики.

5.11. Сумлінно проводити на високому професійному рівні заняття, не допускати безпринципності в освітньому процесі, дотримуючись педагогічного такту. Формувати на заняттях дух взаємного порозуміння та доброзичливості.

5.12. Об’єктивно оцінювати знання здобувачів вищої освіти, не допускаючи особистої неприязні, впливу родини, друзів чи службових осіб.

5.13. Поважати думку здобувача вищої освіти і підтримувати пропозиції, спрямовані на утвердження академічних чеснот. Підтримувати здобувачів вищої освіти у наукових починаннях і сприяти розкриттю їхнього наукового потенціалу.

5.14. Не створювати здобувачам вищої освіти на заняттях чи іспитах сприятливих умов для списування, використання недозволених матеріалів, фальсифікації даних під час складання іспитів, заліків, захистів кваліфікованих робіт.

5.15. Провадити просвітницьку роботу, виховувати сучасних професіоналів на засадах гуманізму, плюралізму та патріотизму.

6. НОРМИ ТА ПРАВИЛА АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

6.1. Гідно нести звання здобувача вищої освіти Інституту, представляти свою установу, захищати його честь і сприяти створенню його позитивного іміджу.

6.2. Сповідувати принципи академічної свободи, інтелектуальної самостійності та бути відповідальними за належне виконання вимог Політики використання ШІ. Ініціювати пропозиції, спрямовані на удосконалення навчальної роботи, гуманізацію навчального процесу та організацію внутрішнього життя академічної спільноти.

6.3. Підтверджувати свій рівень сумлінності у всьому навчальному процесі: виконувати графік навчального процесу, своєчасно складати заліки та іспити, виконувати кваліфікаційні роботи.

6.4. Не допускати проявів академічної нечесності: прохання про сприяння, надання або отримання допомоги від третіх осіб під час складання будь-якого виду підсумкового контролю; наклепи на інших здобувачів вищої освіти та викладачів; використання родинних або службових зв’язків для отримання позитивної чи вищої оцінки; списування під час складання заліку, іспиту.

6.5. Не пропонувати неправомірну винагороду виконавцям під час оцінювання результатів виконання навчальних, кваліфікаційних, дослідницьких завдань тощо.

6.6. Не допускати хибного трактування колективізму під час іспиту, заліку. Не копіювати в інших здобувачів вищої освіти звіти, кваліфікаційні роботи тощо.

6.7. Сповідувати культуру наукової сумлінності під час здійснення всіх видів наукової діяльності, не допускати плагіату та неналежного використання технологій ШІ в наукових та кваліфікаційних працях.

6.8. Поважати викладача як людину, особистість і співпрацювати для утвердження академічних чеснот, розвитку науково-освітніх новацій і захисту суспільної моралі.

6.9. Розвивати в собі лідерські якості, вміння працювати в команді.

6.10. Дотримуватись культури поведінки й спілкування, відстоювати морально-етичні принципи і стандарти, цивілізовані підходи і норми сприйняття.

6.11. Бути зібраним, охайним, шляхетним у буденному житті, підтримувати відповідний зовнішній вигляд.

6.12. Створювати і підтримувати сприятливий морально-психічний клімат у колективі, бути толерантним.

6.14. Проявляти активну життєву позицію; бути ініціативним у всіх сферах життя академічної спільноти Інституту.

6.15 Бережливо ставитися до майна Інституту та його інфраструктури, дотримуватися чистоти і порядку в усіх приміщеннях Інституту, на його території.

7. ПРИКІНЦЕВІ ПОЛОЖЕННЯ

7.1 Положення набирає чинності з моменту його затвердження наказом директора Інституту.

7.2 Зміни та доповнення до Положення вносяться шляхом викладення його в новій редакції.